

Årsbokslut

Vård- och omsorgsnämnden 2021

ALINGSÅS
KOMMUN

Verksamhet

Vård- och omsorgsnämnden ansvarar för kommunens verksamhet för äldre personer (över 65 år), personer med funktionsnedsättning, personer med demenssjukdomar, kommunal hälso- och sjukvård samt för personer i livets slutskede.

Förvaltningschefen har ordet

Pandemin har påverkat Vård- och omsorgsnämndens verksamhet under hela året. De första månaderna präglades av en hög smittspridning i verksamheten, vaccinationer och smittspårning. Förvaltningen införde en omfattande testning av personal och fortsatte det idoga arbetet med skyddsutrustning för att minska smittspridningen och lyckades. Tyvärr kom en ny virusvariant i slutet av året vilket medförde att en stor andel av personalen insjuknade. Andelen brukare som bar på viruset ökade, men de blev inte så sjuka som tidigare. Personalens kompetens och insats har verkligen utmanats och gett resultat under denna svåra tid. Förvaltningen behöver nu se framåt och följa utvecklingen och hantera pandemins konsekvenser både ur ett individuellt och organisatoriskt perspektiv.

Vård- och omsorg är en mycket personalintensiv verksamhet som har påverkats av den höga frånvaron under pandemin. Det har varit svårt att rekrytera vikarier till verksamheterna för att ersätta den frånvarande personalen. Arbetet med att höja kompetensen hos medarbetarna har kunnat fortgå genom att medarbetare har kunnat utbilda sig till undersköterskor via Äldreomsorgslyftet. Vidare har förvaltningen tagit fram tydliga språkkrav för anställning inom vård och omsorg. För att öka språkkompetensen hos redan anställda medarbetare har språkombud utbildats.

Det är glädjande att se att arbetet med heltidsresan gett resultat. Vid jämförelse av de tre senaste åren har andelen heltidsanställda inom förvaltningen ökat med 11,6 procent.

Vård- och omsorgsnämnden har kunnat korta ner kön till både LSS-boende och äldreboende genom att öppna nya platser. Flera verksamheter haft möjlighet att lämna lokaler och kunnat flytta till andra lokaler som är bättre anpassade till verksamheten.

Ett stort fokus i verksamheten har varit på att få en ekonomi i balans med fortsatt hög kvalitet på våra tjänster. Förvaltningen fick i samband med budgeten i uppdrag att säkerställa att den politiska viljan efterlevs med ökat fokus på ekonomistyrning så att nämndens verksamhet bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt inom tilldelad ram. För att skapa förståelse för de ekonomiska förutsättningar togs en rapport fram som presenterades för nämnden i mars. Detta har rent praktiskt inneburit fler uppföljningsmöten på alla nivåer och ett mer professionellt arbetssätt gällande prognosarbetet.

För att stärka förutsättningarna att möta framtidens behov av omsorg fick förvaltningen i uppdrag att ta fram en strategi för äldreomsorgen 2022–2030. Fokus i strategin är på hur den demografiska utvecklingen ska hanteras med allt fler äldre samtidigt som resurserna inte kommer att öka i samma takt.

Måluppföljning

Vård- och omsorgsnämnden har sammantaget antagit sex mål som tar sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges prioriterade mål. Av dessa bedöms tre mål vara uppfyllda vid året slut, två mål bedöms ej uppfyllda. Ett mål är ej utvärderat.

2. I Alingsås finns goda livsmiljöer genom en långsiktig ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling

Nämndens mål		Bedömning		
1. Nettokostnadsavvikelsen ska minska mot 2019.				
Kommentar: Nettokostnadsavvikelsen för LSS har förändrats från -2,9 % till -9,0 %. Detta innebär att verksamheten förbrukar 27 miljoner mindre än vad som är statistiskt beräknat i riket. Differensen mellan åren är att nettokostnaden har ökat med 3,0 % medan referenskostnaden ökat med 10 %. Nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorgen har minskat från 2,4 % till 1,5 %. För äldreomsorgen var 2020 ett speciellt år i och med pandemin. Totalt sett minskade nettokostnaden i Alingsås mot 2019 men referenskostnaden i riket minskade också. Målet bedöms vara uppfyllt.				
Nyckeltal	Mål 2021	Utfall 2020	Utfall 2019	Utfall 2018
Nettokostnadsavvikelse LSS (%)	0.0%	-9.0%	-2.9%	-4.4%
Nettokostnadsavvikelse, äldreomsorg (%)	0.0%	1.5%	2.4%	1.9%

Nämndens mål	Bedömning			
2. Öka antalet platser på äldreboenden och inom LSS.				
Kommentar: <p>Väntetiden till särskilt boende har minskat jämfört med föregående år. Anledningarna är fler boendeplatser och färre ansökningar till särskilt boende under året. De lägre antalet ansökningarna kan till största delen förklaras av coronapandemin.</p> <p>Nya Bjärkegården invigdes i mars 2021 och därmed tillskapades 28 nya platser för äldre. Samtidigt konverterades 11 servicelägenheter till trygghetslägenheter. Därmed har 17 nya platser för särskilt boende för äldre skapats. Upphandling enligt LOU pågår och förvaltningens underlag har lämnats över till upphandlingsavdelningen för vidare handläggning. Vård- och omsorgsnämnden var delaktig i framtagandet av kriterier för utvärdering.</p> <p>Nämnden tog över Kungsängens två gruppbostäder från Socialnämnden med totalt åtta platser från den 1 februari. Nybyggnationen av 8 nya servicebostäder enligt LSS i Kvarnbackenområdet pågår enligt plan. Byggnationen beräknas klar 1 april 2022. Behovet av BmSS i form av satellitlägenheter har minskat, vilket inneburit att lägenheter i stadsskogen har avvecklats. Vissa brukare har fått möjlighet att få ett förstahandskontrakt och andra har flyttat till centralare lägenheter i förvaltningens försorg.</p>				
Nyckeltal	Mål 2021	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019
Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde	87	49	88	i.u.
Antal boendeplatser, LSS	149	139	139	142
Antal boendeplatser, äldreomsorg	410	410	393	393

Nämndens mål	Bedömning			
3. Brukarnas nöjdhet med hemtjänst och särskilt boende ska vara över riksgenomsnittet.	<div></div>			
<p>Kommentar: Undersökning av kvaliteten inom äldreomsorgen under 2021 kommer att presenteras först våren 2022. Kvalitetsutvecklingsarbetet har fått stå tillbaka under både 2020 och 2021 på grund av pågående pandemi.</p> <p>Det som har gjorts är att hemtjänsten för att säkerställa god kvalitet och öka kontinuiteten har utvecklat kontaktmannaskapet. Med utgångspunkt i resultatet från tidigare års brukarundersökningar arbetar Äldreboendeavdelningen utifrån ett gemensamt mål för avdelningen. "En meningsfull vardag för dig". Det har bland annat lett till att ett nytt arbetssätt har införts, som innebär att alla äldreboende erbjuder minst 14 aktiviteter per vecka. Dock har åtgärder i verksamheten med anledning av covid-19 periodvis begränsat genomförandet av sociala aktiviteter under året och istället har en omställning till individuella och anpassade gruppaktiviteter skett.</p> <p>Analys och bedömning har inte kunnat genomföras då resultat saknas.</p>				
Nyckeltal	Mål 2021	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%) ¹	89%	i.u.	95%	94%
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%) ²	82%	i.u.	86%	88%

Nämndens mål		Bedömning		
4. Andelen nöjda brukare inom LSS som trivs hemma ska vara över riksgenomsnittet.				
Kommentar: Andelen brukare inom gruppbostad LSS som trivs hemma har minskat något 2021 jämfört med föregående år och resultatet är lägre än genomsnittet för riket. Målet bedöms därmed ej uppfyllt. Åtgärder och anpassningar med anledning av Coronapandemin bedöms till viss del har påverkat resultatet. Generellt arbetar verksamheten med flera olika aktiviteter för att öka trivselen och förbättra kvaliteten i verksamheten. Som exempel genomförs brukarråd och husmöten regelbundet där verksamheten bland annat arbetar med brukarfrågor kring exempelvis måltider, gemensamma aktiviteter och utflykter.				
Nyckeltal	Mål 2021	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019
Brukarbedömning gruppbostad LSS - Brukaren trivs alltid hemma, andel (%) (alla)	84%	80%	82%	86%

¹ Utfall för 2021 saknas. Socialstyrelsen har meddelat förseningar av undersökningen "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen". Resultatet publiceras preliminärt i juni (vecka 25–26) 2022.

² Se ovan punkt 1.

3. Alingsåsarna har inflytande, får god service och ett gott bemötande från kommunen

Nämndens mål		Bedömning		
Andel som tar kontakt med kommunen via telefon som får ett direkt svar på en enkel fråga, (%)				
5. Andelen som tar kontakt med vård- och omsorgsförvaltningen via telefon och som får ett direkt svar på en enkel fråga ska öka.				
Kommentar: Andelen som tar kontakt via telefon och som får ett direkt svar på en enkel fråga har minskat både inom funktionshinder och äldreomsorg jämfört med föregående år. Resultatet ligger under målvärdet och lägre än resultatet för Alingsås kommun. Målet bedöms därmed ej uppfyllt.				
Verksamheten arbetar aktivt för att ha en hög tillgänglighet via telefon. Bland annat genom att säkerställa att aktuella kontaktuppgifter finns tillgängliga i växeln, att det finns funktioner som alltid kan besvara inkommande samtal samt att hänvisning sker vid frånvaro. Trots det indikerar mätningen på en låg tillgänglighet via telefon. Vilket medför behov av fortsatt kartläggning och analys inom förvaltningen, i syfte att kunna införa åtgärder som ger effekt.				
Nyckeltal	Mål 2021	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019
Andel som tar kontakt med kommunen via telefon som får ett direkt svar på en enkel fråga, funktionshinder (handikapp) (%)	50%	33%	50%	0%
Andel som tar kontakt med kommunen via telefon som får ett direkt svar på en enkel fråga, äldre (%)	67%	33%	67%	50%

Nämndens mål		Bedömning		
Andel som får svar på e-post inom en dag, (%)				
6. Andelen som skickar e-post till vård- och omsorgsförvaltningen och som får svar på e-post inom en dag ska öka.				
Kommentar: Andelen som får svar på e-post inom en dag har ökat inom både funktionshinder och äldreomsorg jämfört med föregående år. Resultaten ligger över målvärdet och är högre än resultatet för Alingsås kommun. Målet bedöms uppfyllt. Resultatet indikerar att det finns en ökad medvetenhet om kommunens policy för hantering av e-post och att den hög utsträckning efterföljs.				
Nyckeltal	Mål 2021	Utfall 2021	Utfall 2020	Utfall 2019
Andel som får svar på e-post inom en dag, funktionshinder (handikapp) (%)	87%	100%	83%	50%
Andel som får svar på e-post inom en dag, äldre (%)	67%	92%	67%	83%

Uppdrag

I Vård- och omsorgsnämndens budget har nämnden tilldelat förvaltningen i uppdrag att utöka självbestämmande för äldre samt profilera och marknadsföra kommunens boende för äldre och inom LSS. Därutöver har Kommunfullmäktige tilldelat Vård- och omsorgsnämnden att tillse att lämpliga språkkrav tas fram för anställning inom äldreomsorgen med tillhörande möjlighet till språkutbildning.

I årsbokslutet redovisas genomförande av uppdrag vid årets slut utifrån följande signalvärde:

Ej uppfyllt Helt uppfyllt

- Utöka självbestämmande för äldre samt profilera och marknadsföra kommunens boende för äldre och inom LSS

Arbetet med att utöka självbestämmande för äldre samt profilera och marknadsföra kommunens boende för äldre och inom LSS pågår. Under året har dialog kring att ta fram konkreta förslag genomförts i berörda ledningsgrupper. Parallellt har en inventering och översyn av befintligt informationsmaterial genomförts och en informationsstruktur för kommunens LSS boende på Alingsås intranät och webbplats tagits fram och beslutats. Arbetet med att lägga upp informationen på kommunens webbplats kvarstår dock. Hög arbetsbelastning och personalomsättning i verksamheten har gjort att arbetet har tagit längre tid än planerat. Uppdraget förväntas bli klart under våren 2022.

- Språkkrav inom äldreomsorgen

Under året har befintliga kompetenskrav för tillsvidare och visstidsanställd personal reviderats. Målsättningen är samtlig personal ska omfattas av ett språkkrav motsvarande vårdanpassad svenska på grundläggande nivå.

Förvaltningen har tillsammans med vuxenutbildningen Campus i Alingsås tagit fram ett upplägg för språkutbildning för medarbetare inom vård och omsorg. Där planering kring utbildningens utformning och mål har skett under hösten.

Språkombudsutbildning i samverkan med vuxenutbildningen Campus har genomförts under hösten. Initialt har 18 medarbetare från åtta olika enheter inom äldreboende och hemtjänst genomgått utbildning under året.

Uppföljning av internkontroll

Uppföljningen av nämndens internkontrollplan visar att sex internkontrollpunkter är genomförda utan anmärkning/med försumbar anmärkning och att en internkontrollpunkt är genomförda med anmärkning.

En redogörelse för de genomförda kontrollerna redovisas i bilaga 1. Uppföljning av internkontroll.

Omedelbara åtgärder

I Vård- och omsorgsnämndens risk- och väsentlighetsanalys inför budget 2021–2023 identifierades inga behov av omedelbara åtgärder.

Ekonomi

Drift

Inledande sammanfattning

Vård och omsorgsnämnden redovisar vid årets utgång ett positivt resultat om 16,2 mnkr. Årets resultat är en förbättring med 14,0 mnkr gentemot 2020 och 49,1 mnkr gentemot 2019.

Det gångna året har präglats av stor ekonomisk osäkerhet till följd av den rådande pandemin. Kostnader kopplade till Covid-19 har varit svåra att förutspå under året där exempelvis skydds- och antigen-testutrustning varit kostnadsdrivande samtidigt som resor med färdtjänst har varit fortsatt lågt. Pandemin har medfört omfattande volymminskningar inom äldreomsorgen. Dessa inträffade från april 2020 och volymerna är fortsatt lägre än före pandemin. Olika statsbidrag har dessutom riktats mot äldreomsorgen under året, delvis till följd av pandemin. Därmed har pandemin haft betydande påverkan på både kostnader och intäkter.

Under året har flera utbildningsinsatser genomförts för att höja kompetensen hos medarbetare. Samtidigt har nämndens personalkostnader för första gången på flera år hållits inom tilldelad ram. Detta har möjliggjorts tack vare ett stort förändringsarbete av förvaltningens chefer som inneburit en effektivare verksamhet.

Trots det positiva resultatet behöver förvaltningen fortsätta omställningen till en mer kostnadseffektiv verksamhet i linje med nämndens vilja. Detta så att de kommande årens utmaningar kan mötas med bibehållen eller förbättrad kvalitet.

Utfall för året

Belopp i tkr	Budget 2021	Bokslut 2021	Avv. bokslut/ budget 2021	Bokslut 2020	Diff. bokslut 2021/2020
Verksamhetens intäkter	193 347	231 556	38 209	237 901	-6 345
Personalkostnader	-709 021	-705 580	3 441	-678 630	-26 950
Lokalhyror	-90 438	-89 945	493	-82 751	-7 193
Köp av tjänster	-131 710	-146 779	-15 069	-162 688	15 909
Övriga kostnader	-80 907	-91 739	-10 832	-83 695	-8 043
Verksamhetens kostnader	-1 012 076	-1 034 042	-21 966	-1 007 764	-26 278
Verksamhetens nettokostnader	-818 729	-802 487	16 242	-769 863	-32 623
Kommunbidrag	818 729	818 729	0	772 145	46 584
Finansnetto		-5	-5	-3	-2
Årets resultat	0	16 237	16 238	2 278	13 959

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter avviker positivt gentemot budget om 38,2 mnkr. Budgetavvikelsen beror på generella- och riktade statsbidrag samt övriga erhållna bidrag under året som inte budgeterats. Detta trots intäktsbortfall till följd av låg beläggning inom verksamhetsområdena.

Personalkostnader

Personalkostnaderna avviker positivt mot budget med 3,4 mnkr. En procentuell budgetavvikelse om 0,5 procent. Den positiva avvikelsen beror framförallt på lägre volymer för den kommunala hemtjänsten. Personalkostnaden påverkas även av nämndens ambitioner med krav på ökad ekonomistyrning inom förvaltningens verksamheter. Arbetet har givit resultat och därmed hållit tillbaka personalkostnaderna under 2021 trots pandemi, expansion och utbildningssatsningar.

Köp av tjänst

Köp av tjänst har en negativ budgetavvikelse om 15,1 mnkr. En procentuell budgetavvikelse om 11 procent. Ökningen återfinns framförallt inom hemtjänsten och personlig assistans då den externa regin har ökat sina marknadsandelar.

Övriga kostnader

Övriga kostnader har en negativ budgetavvikelse om 10,8 mnkr, vilket motsvarar en procentuell avvikelse mot budget med 12 procent. Nämndens avvikelse gentemot budget förklaras av inköp av skydds- och testutrustning, nyöppnade verksamheter, sanering- och höga elkostnader.

Jämförelse mellan åren

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter minskade med 6,3 mnkr jämfört med 2020. Minskningen beror, framför allt, på lägre nivå på statsbidrag utbetalats 2021. En annan intäktsminskning är hänfört till lägre beläggningen på särskilt boende inom äldreomsorgen.

Personalkostnader

Personalkostnaderna uppgick vid årets utgång till 705,6 mnkr jämfört med 678,6 mnkr år 2020, vilket är procentuell ökning med 4 procentenheter. Ökningen förklaras av index samt expansion av verksamhet under 2021.

Lokalhyror

Lokalhyrorna har ökat med 7,2 mnkr sedan föregående år, vilket motsvarar en procentuell ökning om 8,7 procentenheter mellan åren. Förändringen förklaras av den årliga hyresuppräknings, expansion samt äldre lokaler som ersatts. Under året har den nya delen av äldreboendet i Bjärke öppnat samt gruppboendestaden Kungsängen.

Köp av tjänst

Kostnaderna för köp av tjänst uppgick till 146,8 mnkr under året vilket är en minskning med 15,9 mnkr sedan föregående år. Minskningen motsvarar 13,2 procentenheter. Förändringen förklaras av att äldreboendet Ängabogården och Kaptenen sedan oktober 2020 drivs i egen regi. Effekten är lägre till följd av att köpt hemtjänst har ökat under 2021.

Övriga kostnader

Övriga kostnader har ökat med 8,0 mnkr sedan föregående år, vilket motsvarar en procentuell ökning om 9,6 procent. Ökningen förklaras av pandemin vilket inneburit högre kostnader för exempelvis skyddsmaterial och antigen tester.

Prognossäkerhet

Avstämnings- tillfälle	Prognos	Avvikelse från bokslut
Fördjupad månadsuppföljning	0	16 238
Delårsbokslut	10 000	6 238
Bokslut 2021	16 238	

Det gångna året har präglats av stor ekonomisk osäkerhet till följd av den rådande pandemin. Pandemin har påverkat verksamheten där kostnader och intäkter både har ökat och minskat inom samma kontogrupp. Därtill innebär statens ambitioner med (relativt stora) riktade statsbidrag att det är svårt att veta exakt hur stor del som kommunen är berättigad till. Avslutningsvis är nämndens verksamheter under politiskt tryck att bli mer kostnadseffektiva varför flera åtgärder är igång samtidigt. Ovanstående har försvårat arbetet med att ha kvalitetssäkra prognoser under året.

De två enskilt största förklaringarna till prognosavvikelsen är högre intäkter på grund av statsbidrag och högre kostnader för skyddsmaterial och antigen tester.

Investeringar

Belopp i tkr	Budget 2021	Bokslut 2021	Avv. bokslut/ budget 2021	Bokslut 2020	Diff. bokslut 2021/2020
Reinvestering	-5 300	-4 322	-979	-4 155	-166
Inventarier	-4 800	-2 561	-2 240	-3 107	547
Övrigt		-349	349	-353	4
Vårdarhjälpmedel	-250	-933	683	-451	-483
Vårdarhjälpmedel (sängar)	-250	-479	229	-245	-234
Totala utgifter	-5 300	-4 322	-979	-4 155	-166

Utfall

Förvaltningen har under 2021 haft en investeringsbudget på 5,3 mnkr. På grund av pandemin har färre investeringar genomförts än förutspått.

Jämförelse mellan åren

Utfallet är på nästan samma nivåer som 2020. Anledningen att det är något högre belopp på inventarier är att utbyggnaden av Bjärkes inventarier kom på 2020. Vårdarhjälpmedel och sängar för Bjärke köptes dock in under 2021.

Personalavsnitt

Personalstatistik

År	Antal anställa		Antal årsarbetare	
	Tillsvidareanställda	Visstidsanställda	Tillsvidareanställda	Visstidsanställda
2020	1298	124	1209,2	104,5
2021	1297	84	1220,1	84,0
Differens 2020–2021	-1	-40	10,9	-20,5

Antal anställda och antal årsarbetare har minskat mellan åren 2021 och 2020. I huvudsak är det antalet visstidsanställda medarbetare som har minskat. Andelen tillsvidareanställda årsarbetare har ökat 2021 jämfört med 2020. Därmed har förvaltningens strävan att öka sysselsättningsgraden infriats under 2021 och "heltidsresan" fortsätter 2022.

År	Personalomsättning	Medelålder	
		Tillsvidareanställda	Visstidsanställda
2020	6,8 %	45	36
2021	7,2 %	45	36
Differens 2020–2021	0,4 %	0	0

Personalomsättningen är 0,4 procent högre än föregående år. Tendensen är att färre söker sig externt men att fler har gått till annan tjänst inom Alingsås Kommun, än under 2020. Medelåldern för tillsvidareanställda medarbetare inom förvaltningen är 45 år. Visstidsanställda medarbetare är yngre än fast anställda.

År	Utförd tid av timavlönade, omräknat till heltidsarbetare	Fyllnad och övertid, omräknat till heltidsarbetare		Genomsnittlig sysselsättningsgrad	
		Fyllnad	Övertid	Utifrån anställningsavtalet	Utifrån faktiskt arbetad tid
2020	180,0	9,2	11,1	93 %	66,5 %
2021	181,6	7,1	14,7	94 %	67,3 %
Differens 2020-2021	1,6	-2,1	3,6	1	0,8

Den utförda tiden av timavlönade ligger i nivå med föregående år. Däremot ses en ökning av antalet övertidstimmar under perioden, vilket delvis är en konsekvens av pandemin där hög frånvaro gjort att man behövt lösa bemanning akut med övertid.

Arbetet med heltidsresan och hållbar schemaläggning har fortsatt under året. Schemaläggning i Timecare har införts i hela förvaltningen och samplaneringen har ökat för att på sikt minska behovet av timvikarier. Medarbetare erbjuds och uppmuntras att arbeta heltid.

Uppföljningen vid årsbokslutet visar på en positiv utveckling av såväl andelen heltidsanställda som den genomsnittliga sysselsättningsgraden inom förvaltningen. Vid en jämförelse av de tre senaste åren har andelen heltidsanställda inom förvaltningen ökat med 11,6 procent. År 2019 var andelen månadsavlönade heltidsanställda 58,9 procent, år 2020 63,4 procent och år 2021 70,5 procent.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöarbetet har påverkats av Covid-19 även under 2021.

För att minska sjukfrånvaron och minimera risken för smittspridning kopplat till Covid-19 har förvaltningens följt Folkhälsomyndighetens rekommendationer och genomfört individuella riskbedömningar i de fall det varit aktuellt. Under hösten har befintliga riskbedömningar uppdaterats i syfte att säkerställa en säker övergång till succesivt minskade restriktioner från Folkhälsomyndigheten. Förvaltningens covidsamordnare har fortsatt arbetet med riktade tillsyner under året, samt löpande samordnat utbildningsinsatser.

Alingsås kommun har under året implementerat ett nytt arbetssätt kopplat till Systematiskt arbetsmiljöarbete, SAM. Arbetssättet inkluderar ett digitalt stöd till chefer med uppdaterat stödmaterial och struktur för dokumentation. Samtliga chefer och huvudskyddsombud har under året introducerats i det nya arbetssättet, satsningen fortsätter 2022.

Implementering av chefs- och medarbetaröverenskommelser har fortgått under året inom förvaltningens samtliga verksamheter.

Vård- och omsorgsnämnden arbetsmiljömål har 2021 varit att - *bibehålla och attrahera kompetent personal genom att vara en attraktiv arbetsgivare.*

Nämndens mål	Koppling Agenda 2030 Bedömning		
Nämndens arbetsmiljömål - Bibehålla och attrahera kompetent personal genom att vara en attraktiv arbetsgivare.	Mål 5. Jämställdhet Heltidsarbetande månadsavlönade inom omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning, andel (%) (N20209)		
Kommentar: Uppföljningen av nämndens nyckeltal kopplade till arbetsmiljömålet visar sammantaget på en positiv utveckling då utfallet för fyra av fem nyckeltal har förbättrats. Målvärdet är uppnått för tre av fem nyckeltal. Såväl andelen heltidsanställda som den genomsnittliga sysselsättningsgraden inom förvaltningen har ökat under perioden. Vid jämförelse av de tre senaste åren har andelen heltidsanställda inom vård- och omsorgsförvaltningen ökat med 11,6 procent. Från 58,9 procent 2019 till 70,5 procent 2021. Arbetet med heltidsresan visas i nyckeltalet genomsnittlig sysselsättningsgrad (enl. anställningsavtal) som har ökat med 1,3 procent. Andelen chefer som har genomgått ledarskapsprogram är högre inom förvaltningens 2021 jämfört med 2020. Andelen stödassistenter och andelen undersköterskor ligger kvar på ungefär samma nivå 2021 som 2020. Andelen stödassistenter ökade med 0,7 procent under 2021 och målvärdet för perioden är uppnått, medan andelen undersköterskor minskade med 0,5 procentenheter. Trots svårigheter att rekrytera undersköterskor har förvaltningen klarat av att bibehålla den höga andelen utbildad personal. Aktiviteter och åtgärder kopplade till nämndens arbetsmiljömål beskrivs närmare i, kommande avsnitt gällande rekryteringsbehov och kompetensförsörjning.			
Nyckeltal	Mål 2021	Utfall 2021	Utfall 2020
Genomsnittlig sysselsättningsgrad (faktiskt arbetad tid), Vård- och omsorgsförvaltningen	78.0%	67.3%	66.5%
Genomsnittlig sysselsättningsgrad (enl. anställningsavtal)	93.0%	94.0%	92.7%
Andel chefer som genomgått ledarskapsutvecklingsprogram ³	60.0%	61.7%	49.0%
Andel stödassistenter inom funktionsstöd, exkl. personlig assistans	91.0%	91.7%	91.0%
Andel undersköterskor i äldreomsorg	85.0%	83.9%	84.4%

Rekryteringsbehov och kompetensförsörjning

Rekrytering

Förvaltningen har haft svårt att rekrytera erfaren personal främst sjuksköterskor och undersköterskor till äldreomsorgen.

Detta innebär fortsatta utmaningar att höja andelen utbildade undersköterskor i jämförelse med vårdbiträden. Möjligheten att rekrytera stödassistenter inom LSS boende och arbete har fungerat tillfredställande under året.

Förutsättningarna att rekrytera skiljer sig även åt inom förvaltningen då det varit svårare att anställa erfaren vård- och omsorgspersonal till verksamheter i ytterområdena jämfört med de centrala delarna av Alingsås.

³ Avser UGL, UL eller IL

Tillgången till erfarna enhetschefer har varierat under året, vilket delvis har lösts med tillförordnade chefskap.

Inför sommarperioden 2021 var det betydligt svårare att rekrytera vikarier till hemtjänsten, äldreboende och personlig assistans jämfört med föregående år. Dock utgjorde 2020 ett undantag då pandemin och permitteringar på arbetsmarknaden gynnade förvaltningens rekryteringsläge.

Framtida åtgärder för att attrahera sommarvikarier är dels att månadsanställningar ska erbjudas i större utsträckning än timanställningar under semesterperioden 2022, samt att stärka introduktionen.

För att säkerställa tillgången till sjuksköterskor under semesterperioden 2021 har förvaltningen tillämpat nya ersättningsformer i de fall en medarbetare valt att ta ett extra arbetspass eller byta sin semesterperiod.

Kompetensutveckling

Arbetet med långsiktig och strategisk kompetensförsörjning är en av de viktigaste aktiviteterna för att möta det kommande rekryteringsbehovet. Samverkan sker med Vård- och omsorgscollage och med Göteborgsregionen.

En viktig del i målet att långsiktigt höja kompetensen är att öka andelen utbildade undersköterskor i verksamheten. Förvaltningen har med hjälp i den statsfinansierade satsningen äldreomsorgslyftet kunnat erbjuda 50 medarbetare utan utbildning att valideras till undersköterskor.

För att höja språkkompetensen har språkrav vid rekrytering implementerats under året. Förvaltningen har även satsat på språkombudsutbildning där 18 språkbud utbildats och satsningen fortsätter under 2022.

Hemtjänsten har under året utvecklat arbetet med kontaktmannaskap, i enlighet med den lag om fast omsorgskontakt som verkställs 1 juli 2022. För att höja kompetensen kring personer med demenssjukdom och utveckla demensverksamheten har medarbetare inom särskilt boende under året utbildats i kvalitetsregistret BPSD (Svensk register vid Beteendemässiga och Psykiska symptom vid Demens).

Förvaltningen har fortsatt arbetat med att uppnå ett tydligt, aktivt och närvarande ledarskap, genom att chefer ges möjlighet att gå kommunens ledarutvecklingsprogram.

Arbetsskador och tillbud

Typ	2020	2021	Differens 2021–2020
Tillbud	540	484	-56
Arbetsskada -varav skada med frånvaro	214 81	243 73	+29 -8

Antal tillbud minskade 2021 jämfört med 2020, medan antalet arbetsskador ökade. De vanligaste tillbud som rapporters in under året är "psyisk överbelastning". Andra vanligast är tillbud "orsakad av person". Flest tillbud har rapporterats in till äldreomsorgen, följt av LSS boende. Antalet rapporterade tillbud om "exponering av covid-19" har minskat från 56 stycken 2020 till 12 stycken 2021, vilket indikerar på att arbetssätt kopplat till skyddsutrustning och försiktighetsåtgärd har gett effekt.

Statistik om arbetsskador och tillbud följs upp och analyseras löpande i förvaltningens samverkansgrupper. För att främja rapporteringen i systemet Stella har en e-utbildning tagits fram under året. Samtliga medarbetare, skyddsombud och chefer uppmuntras att gå utbildningen.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro månadsavlönade	2020	2021	Differens 2020–2021
Totalt	11,1%	10,2%	-0,8%
Dag 1–14	5,3%	4,7%	-0,6%
Dag 15–59	1,8%	1,7%	-0,1%
Dag >60	3,9%	3,8%	-0,1%

Vid en jämförelse av de senaste tre åren har den totala sjukfrånvaron legat på förhöjda nivåer under både 2020 och 2021 jämfört med före pandemin 2019. En svag minskning av såväl långtidsjukfrånvaro som korttidsfrånvaro ses dock mellan åren 2021 och 2020.

En stor del av sjukfrånvaron är kopplat till Covid-19, men även sjukfrånvaro kopplat till belastningssjukdomar har ökat. En ökning ses också av icke arbetsrelaterad sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron är högre för kvinnor än för män.

Störst fokus under året har fortsatt varit att förebygga sjukfrånvaro kopplat till Covid-19-smitta. (Åtgärder kopplade till att förebygga sjukfrånvaro kopplat till Covid-19 beskrivs närmare i avsnitt arbetsmiljö.)

I syfte förebygga ohälsa och minska sjukfrånvaro har förvaltningens chefer under året fortsatt arbetat med ett aktivt rehabiliteringsarbete med stöd från HR och företagshälsovård.

En annan viktig del i att stärka arbetsmiljöarbetet och en främja god arbetsmiljö både under året och framåt är implementeringen av kommunens nya arbetssätt kopplat till Systematiskt arbetsmiljöarbete, SAM.

Bilaga 1. Uppföljning av internkontroll

Vad kontrolleras?	Uppföljning	Metod	Bedömning	Resultat	Åtgärd
Att biståndsbeslut inte fattas i enlighet med nämndens riktlinjer.					
Avvikelse från nämndens riktlinjer.	Delårs- och årsbokslut	Rapportering och uppföljning av avsteg från biståndsriktlinjerna som redovisas till nämnd i maj och nov. Stickprovskontroll.	●	Återrapportering av avsteg från biståndsriktlinjerna behandlades på vård- och omsorgsnämndens sammanträde den 14 juni 2021 och den 16 november 2021 enligt plan. Därutöver har en stickprovskontroll genomförts under året. Under kontrollperioden fattades 1234 beslut och ett urval gjordes 10%, vilket motsvarar 123 beslut. Vid kontrollen upptäcktes inga beslut som avvek från riktlinjerna.	Vård- och omsorgsnämnden kommer fortsatt följa upp internkontrollpunkten att biståndsbeslut fattas i enlighet med nämndens riktlinjer i nämndens internkontrollplan 2022.
Att omställning till digital teknik tar längre tid än beräknat.					
Avstämning mellan planerade åtgärder och aktuellt läge.	Delårs- och årsbokslut	Rapportering och analys inom ramen för förvaltningens verksamhetsuppföljning.	●	Förvaltningen har infört ett planeringsverktyg i hemtjänsten under 2021, implementeringsarbetet avslutas i början på 2022. Förvaltningen avslutade även införandet av digital signering som nu finns i all verksamhet. Övrigt som har skett är att en omstart av förvaltningens digitalisering har startats tillsammans med KLK ekonomi och framför allt KLK-IT. Det arbetet leds av en extern konsult för att vägleda och snabba på förvaltningens omställning till digital teknik.	Förvaltningen ökar sina ambitioner med att byta ut, för verksamheten, vitala system samt att införa nya digitala tekniker. Arbetet med upphandling, utbildning och implementering medför att det kommer att ta flera år att komma ikapp andra kommuner.
Att kostnader för köpta platser externt inte minskar.					
Avvikelse mot budget för köpta platser externt.	Fördjupad månadsuppföljning, delårs- och årsbokslut	Prognos Budgetuppföljning	●	För äldreomsorgen har förvaltningen under 2021 inte haft några externa placeringar. För brukare inom LSS har förvaltningen kostnader som är något högre än budgeterat belopp under 2021. Det är naturligt att ha brukare på externa placeringar även om antalet kommer variera under åren.	Förvaltningen arbetar hela tiden med att minimera kostsamma externa placeringar. Det nya LSS-boendet Kungsängen har medfört att några brukare numera är i egen regi som belastade det första kvartalet.

Att beslutade timmar inte stämmer överens med budget för arbetade timmar inom hemtjänst och personlig assistans.					
Avvikelse mellan beslutade timmar och budget för arbetade timmar hemtjänst och personlig assistans.	Fördjupad månadsuppföljning, delårs- och årsbokslut	Prognos Budgetuppföljning		<p>Hemtjänsten har för 2021 ett positivt utfall om 2,9 miljoner. Därmed klarade sig den interna hemtjänstproduktionen på den av nämnden givna ersättningen med god marginal.</p> <p>Personlig assistans har historiskt haft problem med sin budgetföljsamhet. Under 2021 räckte inte förvaltningens åtgärder och problemen med budgetföljsamhet kvarstår.</p>	<p>Åtgärden att förenkla ersättningsmodellen var en viktig åtgärd för att underlätta för verksamheten. Implementeringen av digitalt planeringsverktyg och förändrade arbetssätt har medfört stora effekter på effektiviteten.</p> <p>Inom personlig assistans implementerades en ny prestationsersättning under 2021. Den nya modellen har möjliggjort för cheferna att följa sin verksamhet. Effekten av det arbetet gav inte avsedd effekt 2021. Arbetet kommer att fortgå under 2022.</p>
Att verksamheten inte är kostnadseffektiv.					
Kostnadsläget jämfört med andra kommuner samt avvikelser mot förväntad statistiskt kostnadsläge.	Årsbokslut	Omvärldsanalys och genomlysning av hur vi ligger till som redovisas till nämnd under hösten.		<p>Förvaltningen fick i slutet av 2020 i uppdrag att ta fram "Vård- och omsorgsnämndens ekonomiska förutsättningar". Rapporten redovisades i mars 2021 och utöver rapporten har nämnden under 2021 fått kontinuerlig information från förvaltningen. Vidare har förvaltningens arbete med ekonomistyrning inneburit, inte bara balans utan även överskott 2021. I dialog mellan förvaltningen och arbetsutskottet rådde enighet kring att ytterligare rapportering utöver ovanstående inte är aktuellt under 2021.</p>	Förvaltningen har alltid ambitionen att omvärldsbevaka och se över effektiviteten i sin verksamhet i förhållande till andra kommuner. Just nu finns inget uppdrag att göra en större rapportering nämnden.
Att omställning utifrån politiska beslut tar längre tid än beräknat.					
Avstämning mellan politiska beslut och att vidtagna åtgärder ger förväntad effekt.	Fördjupad månadsuppföljning, delårs- och årsbokslut	Prognos Nämndens handlingsplan för budget i balans och budget		Nämnden fattade inget beslut om handlingsplan utan poängterade istället att förvaltningen ska fokusera på ökad ekonomistyrning under 2021.	Förvaltningen har förstärkt ekonomifunktionen med att skapa en egen avdelning och rekryterat kvalificerad kompetens. Avdelningschef ekonomi och förvaltningschef har månatliga avstämningar med samtliga avdelningschefer kring ekonomin.
Att förvaltningen inte kan rekrytera personal i tillräcklig omfattning och med rätt kompetens.					

Personaltillgång i förhållande till bemanningsbehov på kort och lång sikt.	Delår- och årsbokslut	Kartläggning och analys av aktuellt läge.		<p>Förvaltningens resultat vid årsbokslutet visar på stora svårigheter att rekrytera erfaren personal främst sjuksköterskor och undersköterskor till äldreomsorgen.</p> <p>Möjligheten att rekrytera stödassistenter inom LSS boende och arbete har fungerat tillfredställande.</p>	<p>För att möta det kommande rekryteringsbehovet genomförs flera aktiviteter.</p> <p>Arbetet med långsiktig och strategisk kompetensförsörjning är en av de viktigaste aktiviteterna för att möta det kommande rekryteringsbehovet. Samverkan sker med Vård- och omsorgscollege och med Göteborgsregionen.</p> <p>Förvaltningen deltar i Regeringens satsning Äldreomsorgslyftet i syfte att erbjuda vårdbiträden att valideras till undersköterskor genom betald utbildning på arbetstid.</p>
--	-----------------------	---	---	---	--